

Kamil Kalina 75

Doc. MUDr. et PhDr. Kamil Kalina, CSc., EMPH, KCLJ, se mezi dvěma úvodními kovidovými vlnami dožil významného životního jubilea a narozeniny oslavil s kolegy a spolupracovníky „na vlnách“ – během setkání na lodi při příležitosti 20. výročí Sananimu. Jsou lidé, kterým současné vlny nestačí, a dělají další a další „vlny“. Kamil Kalina působí v současném vlnobití spíše jako „vlnolam“ – svým nadhledem, životní moudrostí a duchovní ukotveností.

Narodil se roku 1945 v Praze. Původně chtěl studovat dějiny umění a literatury, ale v posledním ročníku gymnázia došlo k jeho osudovému setkání s knihou Sigmunda Freuda „Výklad snů“, které mu bylo impulzem pro studium medicíny a následnou volbu oboru psychiatrie. Bylo rovněž počátkem jeho celoživotní vášně pro psychologii, kterou (po absolutoriu Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v roce 1970) také vystudoval. Na Filozofické fakultě UK promoval roku 1978 a dva roky nato dokončil doktorát filozofie. V roce 1985 se stal kandidátem lékařských věd v oboru psychiatrie a v roce 2008 se na Univerzitě Palackého habilitoval v oboru klinická psychologie. Kromě specializace v oboru psychiatrie 1. a 2. stupně má také specializaci v oborech veřejné zdravotnictví, léčba návykových nemocí a systematická psychoterapie. Základní psychoterapeutický výcvik absolvoval v letech 1972–1979 v komunitě SUR pod vedením doc. MUDr. Jaroslava Skály, CSc. K Jaroslavu Skálovi se celoživotně hlásí jako ke svému učiteli a pokračuje ve skálovské linii SURu jako vedoucí jejích výcvikových komunit. Za své další učitele v psychoterapii považuje otevřené psychoanalytiki MUDr. Vladimíra Řezníčka, MUDr. Zdeňka Mrázka a MUDr. Milana Hausnera. U primáře Hausnera v Sadské absolvoval výcvik v LSD terapii včetně vlastních intoxikací (osobní zkušenost s drogou však u lékaře pečujícího o závislé nepovažuje za nutnou a za svoji – v nadsázce – drogu považuje jen víno). Absolvoval také výcvik v rodinné terapii (u Petra Boše a Virginie Satirové) a výcvik v integrované supervizi (pod vedením Julie Hewson), zakončený diplomem Českého institutu pro supervizi s akreditací Evropské asociace pro supervizi (EAS). Je držitelem Evropského certifikátu v psychoterapii (EPA) a v supervizi (EAS). Také je absolventem mezinárodně akreditovaných kurzů v oblasti veřejného zdravotnictví a managementu a získal titul European Master of Public Health (EMPH). Absolvoval řadu zahraničních studijních pobytů a stáží, např. na University of California, Berkley, Project HOPE Centre for Health Studies, University of Virginia, v Holandsku (EATI Amsterdam). Dlouhodobě a opakovaně působil ve Velké Británii jako hostující vědecký pracovník University of London. Docent Kalina je v současnosti bezesporu nejvzdělanějším člověkem působícím v naší zemi v oboru návykových nemocí, resp. adiktologie. Svoje „hřivny“ však nezakopal, v průběhu svého života je trvale rozmnožoval,

vědomosti a znalosti využíval při léčbě pacientů, předával je studentům, dělil se o ně s kolegy a činí tak i nadále.

V letech 1970–1990 působil jako psychiatr a psychoterapeut, zabýval se zejména psychózami a poruchami osobnosti. Psychiatrickou praxi zahájil v roce 1970 v Psychiatrické léčebně Horní Beřkovice, kde pracoval jako sekundární lékař a posléze jako zástupce primáře do roku 1976. Mezi lety 1977–1982 byl vedoucím psychiatrem pro ústavní sociální péči Správy sociálních služeb hl. m. Prahy. Poté (1982–1990) pracoval v pražské Fakultní nemocnici 2 (nyní Všeobecná fakultní nemocnice v Praze), kde byl přednostou Denního socioterapeutického sanatoria.

Po sametové revoluci se aktivně zapojil do veřejného a politického života, byl činný jako politik za OF a ODS a v letech 1990–1997 zastával řadu veřejných funkcí. Mezi lety 1990 a 1992 byl poslancem Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, kde působil ve výboru sociálním a v komisi pro lidská práva. V letech 1990–1992 a 1995–1997 byl poradcem a náměstkem ministra zdravotnictví ČR.

Kromě bezprostředního terapeutického působení má Kamil Kalina zásluhy na zakládání a rozvíjení nových forem

a systémů péče o lidi s duševními poruchami (terapeutické komunity, denní stacionáře). V roce 1991 spoluzakládal nadaci Filia a od konce roku 1992 byl jejím výkonným viceprezidentem. Patřil také k signatářům takzvaného „Vánočního memoranda“, které v prosinci 1992 vyzvalo českou vládu ke koncepčnímu přístupu k drogové politice. V následujícím roce 1993, kdy vznikla samostatná Česká republika, byl jmenován prvním národním protidrogovým koordinátorem ČR; v letech 1993–1994 působil jako výkonný místopředseda Meziresortní protidrogové komise vlády ČR. Měl zásadní podíl na přípravě první moderní a komplexní koncepce protidrogové politiky vlády ČR. V letech 2007–2010 zastával pozici národního protidrogového koordinátora podruhé a z titulu této funkce, v době předsednictví České republiky v Radě Evropské unie, předsedal Horizontální skupině pro drogy při Radě Evropy. Byl rovněž konzultantem WHO a expertem Rady Evropy a EU-PHARE na Balkáně, podílel se na projektech OECD, USAID, UNDCP. Ve vysokých úřednických funkcích vykonal mnoho záslužného, ale během této činnosti mu chyběl bezprostřední terapeutický kontakt s pacienty/klienty. Již od roku 1994 proto externě spolupracoval (jako psychiatr-konzultant) s občanským sdružením Sananim, kde pak po odchodu z politiky pracoval na plný úvazek; v letech 1994–1998 jako vrchní lékař a v letech 1999–2001 též jako vedoucí Denního stacionáře. Od roku 2001 dosud je v Sananimu činný jako odborný ředitel pro zdravotní péči a vzdělávání.

Rozsáhlé a velmi významné je pedagogické působení doc. Kaliny, a to nejen na jeho alma mater, 1. lékařské fakultě UK. Zde byl od r. 2003 členem jádrového týmu pro přípravu bakalářského studia adiktologie. Od r. 2005 v Centru adiktologie působil jako odborný asistent (od roku 2008 docent) a od roku 2012 v pedagogické činnosti pokračuje na Klinice adiktologie 1. LF UK. Je velmi náročným přednášejícím a examinátorem, který ale dokáže své studenty motivovat k vynikajícím studijním výsledkům i k prezentační aktivitě a publikační činnosti. Kamilem koordinované Purkyňky, na kterých jsou prezentovány nejlepší jím vedené práce studentů adiktologie, jsou již tradičně velmi kvalitní a zajímavé. V Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ) působil jako vedoucí Školy veřejného zdravotnictví a jako vedoucí Katedry veřejného zdravotnictví IPVZ (1994–1995). Byl členem, resp. vedoucím zkušebních komisí IPVZ pro atestace v oboru návykových nemocí. Nadále zde působí jako člen lektorského týmu Katedry návykových nemocí a adiktologie. Působil rovněž jako lektor v řadě dalších národních i mezinárodních vzdělávacích programů (například distančního vzdělávání protidrogových koordinátorů, PHARE Interdisciplinary Training Programme, aj.). Významné je také jeho pedagogické působení v Institutu pro vzdělávání v psychoterapii SUR, kde vede kurz teoretického vzdělávání v psychoterapii (Školička SUR).

Docent Kalina je aktivním členem několika odborných společností. Členem Psychoterapeutické sekce/společnosti je od r. 1972, ve výboru působil v období 1977–1997.

Jako místopředseda správní rady Institutu SUR se dlouhodobě zásadně podílí na jeho činnosti a dalším rozvoji. Je členem Společnosti pro návykové nemoci ČLS J. E. Purkyně (SNN) a opakovaně je volen do výboru SNN. Jeho zásluhou – jakožto předsedy programového výboru – je řadu let připravován a realizován kvalitní program výročních AT konferencí.

Publikační činnost docenta Kaliny je velmi rozsáhlá a zahrnuje jak odbornou literaturu, tak i texty a publikace z oblasti společenské a dokonce poezii. Je autorem či spoluautorem základních odborných publikací v oboru adiktologie, psychoterapie a duševních poruch, jako jsou např. *Jak žít s psychózou* (2001), *Drogy a drogové závislosti, mezioborový přístup 1. a 2.* (2003), *Základy klinické adiktologie* (2008), *Terapeutická komunita – obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti* (2008), *Psychoterapeutické systémy a jejich uplatnění v adiktologii* (2013), *Klinická adiktologie* (2015).

Je nositelem řady ocenění, zejména za svoje publikace, třikrát tak získal Cenu Jaroslava Skály. V roce 2011 se za výjimečný přínos oboru stal laureátem Ceny adiktologie.

Pro osobní život Kamila Kaliny bylo a je zásadně významné jeho duchovní, křesťanské ukotvení a pevné rodinné zázemí. Jeho manželkou a matkou jejich tří dětí byla výtvarnice Jana Kalinová (+2004), mj. autorka tradičního loga SUR, znázorňujícího jeho zakladatele – Skálu, Urbana a Rubeše – v podobě tří rozličných stromů, charakterizujících jejich rozdílnost a současně jednotu.

Kamil Kalina je lazarián – člen a rytíř komtur (KCLJ) Vojenského a špitálního řádu sv. Lazara Jeruzalémského, jedné z nejstarších charitativních organizací na světě. Tento křesťanský rytířský řád byl založen během křížových výprav v 11. století v Jeruzalémě a jeho prvotním posláním bylo pečovat o malomocné ve zdejším leprosáriu (jak o tom svědčí i původní název řádu: *Ordinis Fratrum et Militum Hospitalis Leprosorum Sancti Lazari Hierosolymitani*). Lepra byla v dobách vzniku řádu sv. Lazara obávanou nemocí, která pro postižené znamenala nejen vážné zdravotní potíže, ale také těžkou stigmatizaci, která je jako „nečisté“ vylučovala ze života ve společnosti a velmi často i z vlastní rodiny. Obdobně jsou na tom dnes naši klienti závislí na návykových látkách se stigmatem alkoholiků a feťáků. Těmto nemocným – „málo mocným“ – v současnosti pomáhá v rytířském lazariánském duchu také Kamil.

Výčet všech aktivit a zásluh Kamila Kaliny by byl mnohem rozsáhlejší, než jak je uveden v tomto přehledu, podstatné je ale to, že není ukončen a pokračuje dál, ku prospěchu pacientů, klientů, studentů, spolupracovníků, blízkých a dalších souputníků jeho životních cest.

Milý Kamile, přeji Ti jménem svým a jménem všech kolegů a přátel z adiktologické obce zdraví, dobrou mysl a vitalitu do dalších let!

Petr Popov